

ELYSEE SARAYINDA FRANSA İSLAM'I FORUMUNUN
ANA OTURUM TOPLANTISI NEDENİYLE CUMHURBAŞKANININ
YAPMIŞ OLDUĞU KONUŞMA
Paris, Perşembe 16 Şubat 2023

Sayın Bakan,
Sayın Bakanlar,
Sayın Parlamenterler,
Sayın Bölge Valisi,
Rütbe ve sıfatlarıyla, Bayanlar, Baylar,

Her şeyden önce, yapılmış olan çalışmalar, aylara yayılan ilerlemeler ve bugün teslim edilen rapor için çok teşekkür ederek başlayayım. Sayın Müdür Yardımcısına, yönettiği bu çalışma için de müteşekkirim. Yapılan bu çalışmayı, ve, belirtmiş olduğunuz gibi, bu ortak davayı ilerletmek uğruna buna zaman ayıran tüm İdareleri, tüm paydaşları ve tüm gönüllüleri takdir ettiğimi bilmenizi istiyorum.

Gerçekten de, birinci FORIF'in (*Fransa İslam'ı Forumu*) lansmanı ve buna bağlı olarak, bu çalışmalar için arzu ettiğim zihniyetin, yani Devletle Müslüman inancı arasında, Cumhuriyetin himayesinde ve somut çözümlere dönük olarak tam teşekküllü ve sakin bir tartışmanın başlatılabilmesi temelinde, aranızda bulunmaktan son derece mutluyum. İşin temelinde söz konusu olan tek şey laikliğimizi yaşatabilmek olup, herhangi bir dinin yasaklanması olmayıp, inanma veya inanmama özgürlüğü ile birlikte, Cumhuriyetin tüm yasalarına saygılı davranarak Cumhuriyet içerisinde birlikte yaşama olanağıdır. Ne bundan azı ne de daha fazlası.

Ve önemli olan, bunu bir zorluğa, bir drama, bir krize yol açmadan; önümüzde almamız gereken yol olduğundan, ve yapmamız gereken çok şey olduğundan ilerleyebilmektir. Herşey mükemmel şekilde yerli yerinde olsaydı, bu sarsıntıları yaşayıp meseleye el atma durumunda olmazdık zaten. Üstelik bu, hem Fransız Ulusunun hem de Cumhuriyetimizin hikayesidir. Baştan kazanılmış bir şey değildir. (*Filozof Ernest*) Renan'ın yazmış olduğu gibi, günlük bir mücadele, bir plebisit, bir taahhüttür. Ancak bu taahhüdün arkasında bilgiye dayalı, bunun kabulüne dayalı, iradeye dayalı bir pakt, bir antlaşma yer alır. Ve bu üçlü anlaşma, Sayın Profesör, bu üçlü ile ilgili olanların bir kısmı için az önce dile getirdiğiniz gibi, tüm çalışmalarımızın konu edinmiş olduğu, tüm çalışmalarımızın ilerlemeye yol açtığı şeyin ta kendisidir.

Ve nitekim Les Mureaux kentinde, maalesef topraklarımızda yeni bir saldırı ve yeniden bir terör saldırısı yaşanmasından birkaç hafta önce yaptığım konuşmada, cumhuriyetçi bir uyanıştan söz etmiştim. Ancak, Les Mureaux'da bahsettiğim bu cumhuriyetçi uyanışın amacı, ayrılıkçılığın adını koyarak, deyim yerindeyse, çok somut bir şekilde, insanları karşı karşıya getirirken, bunun nedenlerini açıp ortak zorluklarımızın kökenlerini birer birer ele almaktır.

Burada gerçekten İçişleri Bakanı'na, tüm ekiplerine, kendilerini buna adayan parlamenterlere, özellikle de Meclis Komisyonu raportörüne, yürütülmüş olan çalışma için teşekkür etmek istiyorum. Böylece bu konuşma daha sonra bir yasa metni haline gelebilecek, kademeli olarak da tüm yönetimler ve paydaşlar tarafından uygulanabilecekti. Ve bazılarının duyduğu şüphelere rağmen, Cumhuriyet'in bu yeni kanununu itirazsız kabul ettikleri için Müslümanların temsilcilerine de teşekkür ediyorum. Verilen taahhütler yerine getirilmiştir. Kamu düzeni ve Devletin tarafsızlığı, derneklerin, okulların denetimi konularına yeniden değinmeyeceğim. Buradaki amaç, her seferinde kamu özgürlüklerine saygılı kalarak, özellikle İslamizm ile mücadele etmek, ortaya çıkabilecek şüpheleri ve her nevi kafa karışıklığını dağıtmak, ve sadece inancın samimi, kişisel ifadesine olanak sağlayabilmektir.

Siyasal İslamizme yönelik son yıllardaki eylemimiz somut sonuçlar verdi. Bunları burada hatırlatmak istiyorum. Yaklaşık 28.000 kontrol işlemi... 906 tesis geçici veya kalıcı olarak kapatıldı... 54 milyon Euro tutarında, hatta biraz daha fazlası, vergi düzeltmesi veya vergi tahsilatı yapıldı. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 40. maddesi kapsamında yapılan 600'den fazla ihbar oldu. Rektörüne burada teşekkür ettiğim, Paris Camii'nin cesaretle yaptığı gibi, ibadet yerlerinin 1905 tarihli ibadethaneler yasasına uyum sağlamaları yolunda ilerlendi.

Ayrıca, ana dil ve kültürde eğitim sistemine, namıdeğer ELCO sistemine son verilerek, bunun yerine, ELCO'nun tersine artık Milli Eğitim'in kontrolünden çıkmayan, yabancı dillerde uluslararası eğitim sistemi olan EILE getirildi. Bunun sayesinde, tüm bu uygulamaları, çocuklarımız için arzu ettiğimiz eğitim ve Cumhuriyet'le uyumlu hale getiriyoruz.

Ancak, herbir Müslüman'ın Fransa'da bir İslam'a, bir Aydınlanma İslam'ına erişmesini sağlamaya özen göstermeden, sadece yolundan saptırılmış bir İslam'ın sonuçlarıyla uğraşmak, işleri yarım bırakmak olurdu. Ve FORIF, bu çerçevede, bu cumhuriyetçi uyanış isteğine katılmaktadır. Çeşitli girişimlerin yanında da yer almaktadır. Çalışmalarımızdan önce başlatılmış olan bazı girişimler son yıllarda önemli bir rol da oynamıştır zaten. Ben burada, sevgili Bariza dostum, bu girişimler arasından Paris'teki İslam Kültürleri Enstitüsü'nü adını vermek istiyorum. Buna ilave olarak, akademik bir İslamolojinin yapılması doğrultusunda Fransa İslam Vakfı'nın çalışmalarının önemini de hatırlatayım.

Sevgili profesör ve Fransız İslamoloji Enstitüsü başkanı, hatırlatmış olduğunuz gibi, FORIF, sahadaki aktörlere özgürlüğü, sorumluluğu ve dolayısıyla verimliliği geri getirerek, Fransa'daki İslam'ın, daha önceki açmazlardan çıkarak özgürce yapılanmasına izin veriyor. Dolayısıyla, deyim yerindeyse, işin özünü yeniden canlandırdığımız bu çalışmalarla bu yolun başlangıcını açmış oldunuz. Devlet ile Fransa'da İslam'ı yaşatan herkes arasında kaliteli bir diyalogun başlatılması...

Bu amaçla daha önce tesis edilmiş olan yapıların, önceleri dile getirmiş olduğum gibi sınırlamaları vardı. Gerçi bir diyalog mevcuttu, gerçek ilerlemeler de oldu. Örneğin, CFCM ile yapılanları hafife almak istemiyorum (*CFCM, Fransa Müslüman İbadeti Konseyi*). Ne var ki Devlet, eskilere bağlı bazı izler çerçevesinde, sık sık, başka Devletlerle diplomatik alanda

konuştuğu zaman, artık yavaş yavaş içinden çıkılması gereken, tarihe bağlı bir kapsamı da karşısında buluyordu. Bu nedenle CFCM'yi ve faaliyetini çok net bir şekilde sonlandırmaya karar verdik. Bu nedenle bir Antlaşma oluşturmaya karar verdik ve bunu cesurca imzalayan, bunu yaparak Cumhuriyet'e ve Cumhuriyet'in değerlerine olan bağlılıklarını açıklayan herkese teşekkür ediyorum.

Ve burada, herhangi bir belirsizliğe yer vermek istemiyorum. Bu, Cumhuriyet'in herhangi bir dinin üzerinde olacağı anlamına gelmez. Aynı şey değil. Kişi, Cumhuriyet'e inanıp inanmayabilir, bunu hatırlatıyoruz. Cumhuriyetin görevi, ibadetin ne şekilde olacağını belirlemek değildir. Ancak Cumhuriyet, herhangi bir din veya felsefe nedeniyle, Cumhuriyetin kuralları ve kabul ettiği kurallara ilişkin herhangi bir taviz veremez. Halk egemendir ve bunlara kendisi karar verir. Ve herbir yurttaşın, inancını yaşayabilmesini, onu savunabilmesini, ancak Cumhuriyet'in kurallarına olan mutlak bağlılığını yinelemesini istemek, laikliğin çerçevesidir ve ilerlememizi sağlar. Ve bu metni imzalamış olan herkese buradan teşekkür ediyorum.

Kanaatimiz, Fransa'da İslam hakkında konuşmak için Fransa'da yaşayan Müslümanlara dayanmamız gerektiği idi. Aksi halde, bambaşka bir mantığa, bir tür sınır ötesiliğe, nüfuz oyunlarına ve propagandaya geri dönecektik. Tamamen bunlardan kurtulabiliriz demiyorum, buna tekrar değineceğim zaten, ama bu birincil bir koşul. Ve özellikle, bu dine inananlara ve topraklarımızda bu dini yaşayanlara saygı, takdir gösterdiğimizize ve onlarla birlikte somut bir çalışma yaptığımızı inanıyorum. Bu yaklaşım, FORIF ile yürütülen, temel yürütme biriminin il olduğu -daha doğrusu birkaç ilin bir araya geldiği bir şekilde-, bugüne kadar alışlagelmiş yapıların ve bilinen temsil biçimlerinin ötesine geçen gerçek bir federatif yaklaşımdır.

Söz konusu olan, Müslüman inancının yaşayan güçlerini bir araya getirmek ve sahadaki paydaşların sahadaki konular hakkında konuşacağı bir sistem bulabilmektir. Bunu bugün, deyim yerindeyse, hiçbir rekabeti, hiçbir ağırlığı kemikleştirmeden gayet iyi bir şekilde ortaya koydunuz. Bir yıllığına atanan FORIF üyeleri gönüllülerden oluşmakta olup, İslam'a inanmak ve ülkemizin değerlerini taşımak isteyen milyonlarca Fransız Müslümanın öncüleridir. Sizler de bu bakımdan, herkesin ilerlemesini sağlayan, gerçek bir entelektüel cesarete dayalı, gerçeklere dayalı bir hümanizmanın yüzlersiniz.

Bu örnek yaklaşıma ilişkin çalışmaları, hem bağlılık hem de pragmatizmle, ve şimdiden tasarlanmış olan gerçek projelerle burada dile getirdiniz. Bunlar, benim gözümde, ayrılıkçı girişimlere karşı en iyi savunma sistemi olup herşeyi birbirine karıştıranlara karşı verilecek en iyi yanıtıdır.

Ve aslında, bu çalışmalarınızın, doğru bir kabul ve tanımlama yapılmadığında ortaya çıkabilecek kin duyguları ve ayrılıkçı söylemlerin meşrulaştırıldığı durumların aksine, yerinde bir yüzleşmeden kaynaklandığını düşünüyor, hatta buna ikna olmuş durumdayım. Ortak bir çalışmadan, Cumhuriyetin kabulü esası ve pragmatizmle yola çıktığımızdan, tüm bu uygulamaların ayakta kalabilmesi için, Cumhuriyet çerçevesinde ortak çözümler üretiyoruz.

Velhasıl, bir yıl içerisinde, örnek sonuçlar veren pek çok çalışma yapıldı. Bunları mükemmel şekilde dile getirdiniz. İbadet yerlerinin güvenliği ve Müslüman karşıtı eylemlerle mücadele öncelikli bir projedir. Ben de, sıra bana gelmişken, yürütülen çalışma ve tüm yapılanlar için, FLORENNES ve MENDES adlı milletvekillerine teşekkür etmek istiyorum. Yapılanlar, Müdür Yardımcısının hatırlatmış olduğu gibi, İçişleri Bakanlığı'nın ana politikasına ilham vermektedir. Müslüman karşıtı eylemlerle mücadele Kılavuzu'nun yanı sıra, ibadet yerleri yöneticilerinin mevcut araçlardan ve gerçek güvenlik önlemlerinden haberdar olmalarını sağlamak amacıyla hazırlanan, ibadethanelerin güvenliğine ilişkin bir başka kılavuz da buna yardımcı olacaktır. Bu, somut bir ilerlemedir. Mevcut yasalarımız çerçevesinde de çok şey yapabiliriz. Ve bu kılavuzlar sayesinde, Bakanın ve valilerimizin himayesinde, bu seviyede de, başka eylemlere ek olarak, sizin de önermiş olduğunuz gibi referans muhattapların atanması ve ortak eylemler ağının yapılandırılmasıyla son derece somut şeyler yapılacaktır. Burada da özellikle söylüyorum, bu bizim için ana eksenlerimizden biri olacaktır çünkü Hukuk herkesi korumalıdır. Ve yaptıklarından dolayı teşekkür borçlu olduğum Valiler, özellikle hassasiyet duydukları bu konuyu yakından izlemektedirler. Bu bağlamda, Hükümetten, bu yıl size tahsis edilecek fonları artırmasını istedim, İçişleri ve Deniz aşırı Topraklar Bakanı da bu talebimi takip edecektir.

Müslüman din görevlileriyle ilgili olarak, hatırlatmış olduğunuz gibi, ister hastanelerde, hapishanelerde, silahlı kuvvetlerimizde olsun, ister gelecekte kurulması beklenen, ve bu konuyu organizasyonunun temelini koyacak olan Evrensel Askerlik Hizmeti çerçevesinde olsun (SNU), Cumhuriyetçi vaadin tutulabilmesi elzemdir. Zayıf bir durumda bulunabilecek müminler söz konusu olduğunda da, her türlü radikalleşmeye karşı gerekli bir araçtır. Bu çalışmalarımızın sonucunda, az önce hatırlatmış olduğunuz gibi, bir yönetim sistemine doğru, FORIF'in de tamamen operasyonel hale gelmesiyle birlikte, bir Ulusal Müslüman Din Görevliliği Konseyi'ne doğru ilerliyorsunuz. Müslümanlar için ve Ulus'un birliği için gerçek bir ilerlemenin önemli bir unsuru olması amacıyla, bunun üzerinde yol alıp hayata geçirmeliyiz.

Finansman konusuna gelince, buna dahil edilmesi gereken paydaşları da göz önüne alarak somut birtakım yolları çizmeye başladınız. Bu konuya, ilerleyebilmek için gerekli bir koşul olan imamların eğitimi ve statüsüne de birazdan geri döneceğim.

Halihazırda bugün formüle edilmiş olan somut tekliflerle ilgili olarak, çalışmalarımızın eyleme dönüştüğünü bir nevi kanıtlamak amacıyla, önümüzdeki ayların, yasama, düzenleme veya organizasyona ilişkin pratik hayata geçirilme ayları olmasını arzu ediyorum. Bu bir güven, güvenilirlik işareti olacağından, bu hareketin etrafında daha fazla angaje olmamızı sağlayacaktır.

Hatırlatmış olduğunuz gibi, atılacak sonraki adımlar bir bakıma bugün başlamaktadır. Gerçekten de, dördüncü Bölgesel Fransa İslam'ı Oturumları'nın lansmanı ile birlikte tüm bunlar ele alınıp sahadaki çözümler geliştirilecektir. Dolayısıyla, tüm teknik, idari ve lojistik engelleri ortadan kaldırabilmek ve her düzeyde bu diyalogu sürdürebilmek için birikim sağlamaya ve ilerlemeye devam etmeliyiz.

Söz konusu bu Bölgesel Fransa İslam'ı Oturumları, burada önermiş olduğunuz dört temayı zenginleştirip saha çözümlerini geliştirecek, çalışmaların devamını mümkün kılacaktır.

Akademik mükemmellik, eğitim ve araştırma merkezi olmayı hedefleyen Fransız İslamoloji Enstitüsü ile birlikte, uygulamaları kalıcı biçimde yapılandırmayı amaçlayan bir yaklaşım söz konusudur. İrademiz bu yöndedir. Sayın Bakanımıza, bu konudaki angajmanı için de teşekkür etmek istiyorum. Ve de Sayın Başkan, Sayın Profesör, çalışma gruplarından biri için daha önce bahsedilmiş olduğu gibi, eğitimler konusunda bir araya gelme ve bunun merkezinde yer alma, referans oluşturacak eğitimler düzenleme arzumuzu bize hatırlattınız. Bu da, bir güven sürecine doğru ilerlememize ve her türlü gericiliği engellememize izin verecektir.

Ayrıca, Fransa İslam'ı Bölgesel Oturumları'yla birlikte, Fransa'daki illerde artık geri döndürülemez bir aşamanın başladığına inanıyorum. Bu, sahaya en yakın biçimde kalıcı olarak yer alması gereken, bir bakıma her türlü dış müdahaleden uzak bir diyalog ve temsil çerçevesidir. Dolayısıyla, önümüzdeki aylarda beklediklerim oldukça basittir. İlk olarak, söylemiş olduğum gibi, bugün sunduğunuz her şeyin somut şekilde ve eylem olarak hayata geçirilmesidir; kaybedecek zamanımız da yoktur. İkincisi ise, çalışmanın devam etmesi, araştırma ve üniversite alanlarında esas olan bu işlerin sağlamaştırılması, pekiştirilmesidir. Daha yolun başındayız. Enstitü çok önemli bir rol oynuyor ve ben burada Fransız ekolüne mükemmeliyet kazandırmış seçkin akademisyenlerin önünde konuşuyorum. Ancak son yıllarda doğru düzeyde yatırım yapmadığımızı, Müslüman dünyasının yanı sıra Arap dünyasının, farklı coğrafyaların daha iyi bilinmelerine ilişkin yeniden yatırım yapmamız gerektiğini bilmeliyiz. Yeni kürsüler, yeni doktora pozisyonları yaratarak bu konuları daha fazla ele almalı, politikamız çok daha iddialı olmalıdır. Öte yandan, son derece zor olan birkaç başka konuda da ilerlememiz gerekecektir. Bazılarını bugün ele almaya başladıysak da, diğerleriyle de yüz yüze gelmemiz gerekecektir.

Finansman konusu, söylemiş olduğunuz gibi, hele müdahalelerden de kurtulmak istiyorsak, netleştirilmeli, laikliğin ne olduğuna saygı duyularak üstlenilmeli, sürdürülebilir ve şeffaf olmalıdır. Finansmanda sürdürülebilirlik ve şeffaflık olmadığında opak mekanizmalar, müdahaleler ve etkileme girişimleri devreye girmektedir. Bunlar hala sahada mevcut olduğundan, ne Mureaux kentindeki nutuk, ne yasalar ne de FORIF henüz bunlara karşı koyamamıştır. Kendimize karşı tamamen dürüst olalım. Ve bu nedenle, buna son verebilmek için çabalarımızı iki katına çıkarmalı, tüm finansal paydaşları yeniden devreye almalı, sürdürülebilirliğe izin veren bir sisteme sahip olmalı ve bu sayede ilerleyebilmeli, çalışmalarımıza yönelik çabaları iki katına çıkarmalıyız.

Ardından, değinmiş olduğunuz gibi, imamların eğitimi, tanınmaları ve statülerinin oluşturulması, bilmem diyebilir miyim onaylanması işini tam anlamıyla ele almalıyız. Eğer bu konuyla yüzleşmezsek ve şu ya da bu şekilde, Fransa için vaiz yetiştirme veya ihraç etmeyi başkalarına bırakırsak, 20 yıldır yaptığımız gibi, sebeplerine kendimiz yol açtığımız sonuçlara üzölmeye devam edebiliriz.. Benim karakterim bu değil. Ve bu nedenle, Cumhuriyet'in ne olduğunu tamamen üstlenmek istiyorsak, kararlılıkla buna bakabilmeli ve bu projenin sonuna

kadar gitmemiz gerektiğini kabul etmeliyiz. Bu (*proje*) çok zor. Bunu büyük bir alçakgönüllülük ve sakin şekilde söylediyse de bunun arkasında aşılması gereken dağlar var. Akademik eğitimleri onaylayıp öyle bir yönetim sistemi kurmalıyız ki, sahada yetkinlik sahibi olan kişiler bu adam imamdır veya imam değildir diyebilsin. Falanca kişi vaaz verebilir, veya vaaz veremez... Ve vaaz veren bazıları, Cumhuriyet'i tehdit eden çılgınca şeyler söyleyip gerçek İslam'ı hiçe saydıklarında onlara şunu söyleyebileceğimiz bir sisteme sahip olmalıyız: Artık bunu yapmaya hakkınız olmayacak. Ve fazlasıyla uzun bir zamandır içinde yaşadığımız, bazen ikiyüzlü, kimi zaman kusurlu bu oyundan çıkmalıyız.

Bugün üzerinde çok az değinilmiş olan üçüncü unsur ise hac meselesidir. Finansman konusuyla da çok yakından bağlantılıdır. Bugün burada bulunan bazıları bu konu üzerinde çok çalıştılar. Her ne kadar başlatıldıysa da tamamlanmamış bu çalışmaya devam etmeliyiz. Avrupa ve Dışişleri Bakanı ve ilgili birimler bunun sonuna kadar gideceklerdir. Burada söz konusu olan, finansman sistemlerinin açıklığa kavuşturulması, daha fazla şeffaflık sağlanmasıdır, ve bu, Fransa'da İslam'ın tamamen şeffaf ve meşru finansman araçlarından biri haline de gelebilir. İlelebet bazı aktörlerin her zaman şeffaf olmayan şekilde finanse edilmesi, ve her zaman şeffaf olmayan bazı oyunlar böylelikle son bulur. Dolayısıyla, söz konusu olan, başlatmış olduğumuz ve sonuna kadar götürmek istediğimiz bir jeopolitik diyalogdur.

Ve bunun devamında, büyük bir cesaret ve iradeli şekilde ilerlememiz gereken son bir proje var. Çoğunuz bunu yapmaya başladıysanız da, bu, kendimiz için yapmamız gereken, daha geniş ve başkalarıyla bağlantılı olan, her türlü propaganda, manipülatif söylemlerle mücadele işi olup, bunun ötesinde de, Fransa topraklarında İslam'a ilişkin yapılanların dışında, sosyal ağların ve bazı organların dış güçler veya dini hareketler tarafından kullanılarak topraklarımızda olumsuz etki yaratması ve bunun sonucu olarak, birlikte izlemekte olduğumuz uyum yolunu bir şekilde bozmaya çalışmasıdır.

Bu söylemlerin, ibadete ilişkin bilgilerin bu şekilde çarpıtılmasının, özellikle en gençler üzerinde, daha az eğitilmiş olanlar üzerinde etkisi olmaktadır. Bu da, bizim toplumumuzda var olan bir gerçektir. Velhasıl, bu konu üzerinde toplu olarak çalışmalı, bununla mücadele etmeli ve dolayısıyla bilgi üretmeli, bu bilgiyi yaymasını bilmeli ve, tabiri caizse, yalanları ifşa etmek için manevralar üretmeliyiz. Bu önemlidir. Sanırım bu çalışma, Cumhuriyet'in oynaması gereken rolün özünde yer almakta olup, yine inanıyorum ki, burada bulunan herkesin taahhüdüdür.

Burada sözlerimi fazla uzatmak istemiyorum ama hepimizin yürüttüğü bu işle ilgili olarak, ve kendimi sizinle aynı seviyeye koymaktayım, hala birçok kişi bunun tutmayacağını düşünmektedir. Bunu size büyük bir samimiyetle söylüyorum. Fransa'da ve dışarıda "bu şeyleri ilk kez denemiyorlar zaten" diyen çok insan var ve bu yüzden bazıları eskisi gibi örgütlenmeye devam ediyor, bazıları da sabırla, yarı açgözlü yarı alay ederek tüm bunların durmasını ya da başarısız olmasını bekliyor. Bu nedenle kararlılığımızı iki katına çıkarmalıyız. Belki zamanınızın ve enerjinizin çoğunu verdiğinizi düşünüyorsunuz. Burada size karşı çok açık olmak istiyorum: bu sadece başlangıç. Çünkü yine kriz anları olacak,

Çünkü başarısızlıklar yaşayacağız, çünkü birkaç ay içinde ne zihinleri, ne jeopolitiği, ne köylerimizin ve şehirlerimizin mahremiyetini değiştirebileceğiz. Ama rotamızda açık olursak, kararlı olursak, tarihimize sadık kalırsak bunu başaracağımızı dşnyorum. Çünkü bu bir irade, saygı ve dediğim gibi kabul edilme ve bilgi meselesidir.

Bu, Fransa'nın tarihidir, bu, Cumhuriyet'in ta kendisinin tarihidir. Yani, İslam'a inanan herkesin, başka bir dine inanan veya inanmayan herkes gibi, içerisinde barış içinde yaşamak durumunda olduğu ve arkasında durduğu bir Ulus'un ve Cumhuriyet'in tarihidir. Bu nedenle, bu çalışma için teşekkür ediyor ve özellikle de bizim yanımızda kalarak yapmaya devam edeceğiniz her şey için teşekkür ediyorum, çünkü yapacağımız daha çok şey var. Yaşasın Cumhuriyet ve yaşasın Fransa!